

Sociální služby na Slovensku

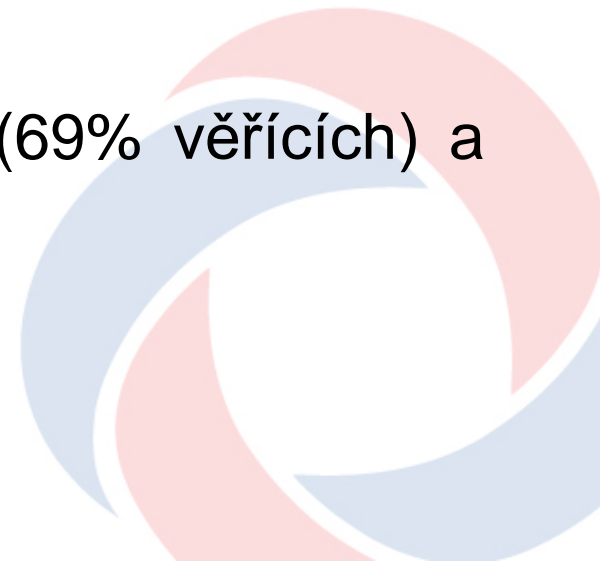
APSS ČR

Andrea Tajanovská

Základní údaje

- Do roku 1992 součástí Československa.
- Leží ve středu Evropy a hraničí s 5 státy.
- Členem Evropské unie, měnou je Euro.
- Dále je členem NATO, OSN, UNESCO, OECD, OBSE, CERN, WHO a Interpolu.
- Úředním jazykem je slovenština.
- Rozloha je 49 035 km².
- Náboženství – římskokatolická církev (69% věřících) a evangelická církev (7% věřících).

Základní demografické údaje

- K poslednímu Sčítání obyvatel, domů a bytů v květnu 2011 zhruba **5 400 000 obyvatel.**
- Z celkového počtu obyvatel trvale bydlících na Slovensku je **více než jedna polovina žen (51,3%)** a na 1 000 mužů připadá 1 054 žen.

Podíly obyvatel v roce 2011:

- předproduktivní věk (0 - 14 let) - 15,3 %;
- produktivní věk (15 - 64 let) – 72 %;
- **poproduktivní věk (65 let a více) - 12,7%.**

Základní demografické údaje

92,2% obyvatel se přihlásilo ke slovenské státní příslušnosti.
Národnosti:

- slovenská (80,7%),
- maďarská (8,5%)
- romská (2%) národnost.

V roce 2011 mělo Slovensko **2 890 obcí** (z toho 138 měst a 2 752 obcí).

Více obyvatel mělo **trvalý pobyt ve městech (54,4%)** než na venkově (45,6%).

Organizace veřejné správy

- Státním zřízením je Slovensko **parlamentní demokratickou republikou**.
- V čele státu stojí prezident volený přímou volbou na 5tileté funkční období.
- O svoji moc se dělí se **Slovenskou národní radou** (parlamentem), která je zákonodárným orgánem se 150 poslanci, kteří jsou stejně jako prezident voleni přímou volbou.

Organizace veřejné správy

- Organizována na třech úrovních: stát - kraj - obec.
- Každá úroveň má své volené představitele, rozdělené úlohy a odpovědnost.
- Některé **úkoly / kompetence jsou rozděleny mezi státní správou a samosprávou.**
- Volení představitelů všech tří úrovní jsou voleni na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním na období 4 let.
- Slovensko se dělí na **osm krajů** - nejvyšší jednotky územní samosprávy. Stát spravuje úřady na území kraje prostřednictvím Krajských úřadů.

Sociální pojištění a důchodový systém

- Kompetence nese Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR.
- Sociální zabezpečení má **3 základní formy**:
 1. sociální pojištění,
 2. sociální pomoc,
 3. sociální podpora.

Sociální pojištění

- SP upravuje zákon č. 461/2003 Sb., o sociálním pojištění ve znění pozdějších předpisů
- Je **konstruováno jako povinné zákonné pojištění.**
- Zákon o SP **umožňuje i dobrovolné pojištění** – nemocenské pojištění, důchodového pojištění a pojištění v nezaměstnanosti.
- Pojistné na jednotlivé druhy pojištění a pojistné do rezervního fondu solidarity jsou **určeny procentní sazbou z vyměřovacího základu** dosaženého v rozhodném období.

Sociální pojištění

- Povinné veřejnoprávní pojištění, založené na placení pojistného a pobírání dávek.
- Úkolem SP je **ochrana obyvatel v různých životních situacích** (mateřství nebo pracovní neschopnost).
- Občan, který je bez příjmu, má nárok na pomoc ze strany státu formu dávek v hmotné nouzi - nemohou být trvalou, ale jen dočasnou náhradou pracovního příjmu.
- Podstata pojistného systému vychází z předchozí ekonomické aktivity občanů a jejich příjmů.
- **System zásluhovosti** - výše pojistné dávky je adekvátní odvedené části, tedy odvodů do pojistných fondů.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Sociální pojištění

- Sociální pojištění je nejrozsáhlejší částí systému sociálního zabezpečení na Slovensku.
- Stává se z **5 pojistných systémů**:
 1. Nemocenské poistenie
 2. Dôchodkové poistenie
 3. Úrazové poistenie
 4. Garančné poistenie
 5. Poistenie v nezamestnanosti

Důchodový systém

3 samostatné pilíře:

1. I. pilíř - **povinné důchodové pojištění**
2. II. pilíř - **starobní důchodové spoření**
3. III. pilíř - **dobrovolné doplňkové důchodové spoření**

Podpora rodinám s dětmi

- **Jednorázové a opakované** státní sociální dávky.
- Cílem je finančně přispět na **výdaje spojené s narozením dítěte nebo více dětí současně a se zajištěním péče o nezaopatřené děti, jejich výchovu a výživu.**
- Při poskytování státní podpory rodinám s dětmi **se nesleduje příjem rodiny**, a proto se netestuje (výjimka při poskytování náhradního výživného).
- Poskytování jednotlivých dávek je legislativně upraveno zákony.

Podpora rodinám s dětmi

Rodinám s dětmi jsou určeny následující příspěvky:

- Pridavok na dieťa,
- Príplatok k prídavku na dieťa,
- Rodičovský príspevok,
- Príspevok pri narodení dieťaťa,
- Príplatok k příspěvku při narození,
- Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti,
- Príspevok na starostlivosť o dieťa,
- Náhradné výživné,
- Príspevok na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa.

Sociální služby jako součást systému sociální ochrany

System sociální ochrany – 4 subsystémy:

1. zdravotní péče,
2. sociální pojištění,
3. státní sociální podpora,
- 4. sociální pomoc.**

Sociální služby jako součást systému sociální ochrany

Jednotlivé pilíře se od sebe liší:

- typem sociálních rizik, které pokrývají,
- charakterem nástrojů, které používají,
- základním principem financování,
- způsobem financování.

Soc. služby jsou součástí sociální pomoci, **poskytují se výhradně ve formě věcné pomoci, tedy jako služby, ne jako přímé peněžité dávky.**

Poskytují se v závislosti na příjmu a majetku odkázané osoby a její rodiny a **jsou financovány z daní v kombinaci s příjmem odkázané osoby a její rodiny.**

Veřejný a neveřejný poskytovat sociálních služeb

- Podle platného zákona o sociálních službách je na Slovensku **veřejným poskytovatelem sociální služby obec, dále poskytovatel zřízený nebo založený obcí či vyšším územním celkem (krajem).**
- Všichni ostatní poskytovatelé jsou považováni za **neveřejné poskytovatele.**

Národní priority rozvoje soc. služeb

Národní priority rozvoje sociálních služeb pro roky 2009 až 2013 se zaměřují na:

- podporu **setrvání klienta v přirozeném prostředí** rozvojem terénních sociálních služeb;
- rozvoj ambulantních a pobytových sociálních služeb **v zařízeních s týdenním pobytem**;
- zvýšení kvality a humanizace poskytovaných sociálních služeb prostřednictvím **rekonstrukce, rozšiřování, modernizace a budování** zařízení sociálních služeb;
- **vzdělávání zaměstnanců** v oblasti sociálních služeb.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Oblasti, druhy a formy soc. služeb

Potřeba různorodosti sociálních služeb z hlediska jejich druhů a forem vychází z různorodosti nepříznivých situací, které sociální služby pokrývají a cílových skupin, kterým se sociální služby poskytují:

- **Odborné činnosti**
- **Obslužné činnosti**
- **Další činnosti**

Oblasti a druhy sociálních služeb

- Oblast **uspokojování základních životních potřeb**
- Oblast **podpory rodiny s dětmi**
- Oblast řešení nepříznivé sociální situace z důvodu **těžkého zdravotního postižení, nepříznivého zdravotního stavu či dovršení důchodového věku**
- Oblast **využívání telekomunikačních technologií**
- Oblast **podpůrných služeb**

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Formy sociálních služeb

- Ambulantní forma
- Terénní forma
- Pobytová forma
- Jiná forma

Jednotlivec má **právo na výběr formy** sociální služby. Následně platí obecná zásada **přednosti terénní nebo ambulantní formy služby před pobytovou**, a v rámci pobytové formy přednost týdenní pobytové sociální služby před takovou, která je poskytována celoročně.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Účastníci sociálních služeb

- Občan jako příjemce sociální služby,
- Veřejný poskytovatel sociální služby,
- Neveřejný poskytovatel sociální služby,
- Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR,
- Obec,
- Vyšší územní celek (kraj),
- Partnerství.

Financování sociálních služeb

Sociální služby jsou na Slovensku financovány:

- z **veřejných zdrojů**,
- z **úhrady** za poskytování sociální služby od příjemce případně od jeho rodiny,
- z **darů**,
- z výsledků **hospodaření** poskytovatelů sociálních služeb,
- z příjmu ze **sociálního podnikání** případně z jiného příjmu.

Financování sociálních služeb

Způsoby financování veřejným poskytovatelem:

- z rozpočtu veřejného poskytovatele sociální služby,
- z poplatků za sociální služby od příjemce sociální služby,
- z prostředků přijatých na základě písemné darovací smlouvy,
- z prostředků sdružení obcí, sdružení vyšších územních celků a sdružení osob,
- z výsledku hospodaření z vedlejší činnosti, kterou vykonávají zařízení, v zřizovatelské nebo zakladatelské působnosti obce nebo vyššího územního celku s jeho souhlasem,
- z příjmů ze sociálního podniku,
- z jiných zdrojů.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Financování sociálních služeb

Způsoby financování neveřejným poskytovatelem:

- z finančních příspěvků osoby, pokud je odkázána na pomoc jiné osoby nebo z finančního příspěvku na provoz,
- z poplatků za sociální služby od příjemce sociální služby na základě smlouvy,
- z vlastních zdrojů neveřejného poskytovatele sociální služby,
- z prostředků přijatých na základě písemné darovací smlouvy,
- z výsledků hospodaření z podnikatelské činnosti neveřejného poskytovatele sociální služby po zdanění,
- ze zisku ze sociálního podniku,
- z jiných zdrojů.

Financování sociálních služeb

- **Příjemce** sociální služby **je povinen platit úhradu za poskytnutí sociální služby v částce určené poskytovatelem**, přičemž veřejný poskytovatel určuje částku za poskytnutí sociální služby a způsob placení.
- Ve výši ekonomicky oprávněných nákladů neveřejný poskytovatel určuje částku za poskytnutí sociální služby a způsob placení ve výši oprávněných nákladů.
- **To se nevztahuje na neveřejného poskytovatele sociální služby, který takovou službu poskytuje s cílem dosáhnout zisku.**

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Financování sociálních služeb

Obec je povinna poskytovat **finanční příspěvek na provoz spojený s poskytováním sociální služby neveřejnému poskytovateli sociální služby, který neposkytuje sociální službu s cílem dosáhnout zisku a obec jej o to požádala**, zároveň je sociální služba poskytována:

- sociální služba v zařízení, kterou je:
 - noclehárna,
 - nízkoprahové denné centrum,
 - nízkoprahové denné centrum pro děti a rodinu,
 - zařízení pro seniorův,
 - zařízení opatrovatelské služby,
 - denný stacionář,
- pomoc při osobní starostlivosti o dítě,
- opatrovatelskou službu,
- přepravnou službu.

Financování sociálních služeb

Kraj (vyšší územní celek) **je povinen poskytovat finanční příspěvek na provoz spojený s poskytováním sociální služby neveřejnému poskytovateli sociální služby, který neposkytuje sociální službu s cílem dosáhnout zisku a požádal jej o to** a zároveň je sociální služba poskytována

- sociální služba v zařízení, kterým je:
 - útulok; domov na pol ceste; zariadenie núdzového bývania; zariadenie dočasnej starostlivosti o dieťa; zariadenie podporovaného bývania; rehabilitačné stredisko; domov sociálnych služieb; špecializované zariadenie;
- tlmočnicku službu; sociálnu službu v integračnom centre.

Financování sociálních služeb

Obec nebo kraj může poskytnout finanční příspěvek neveřejnému provozovateli sociální služby, pokud nechce dosáhnout zisku a poskytuje sociální službu, kterou je:

- podporná sociálna služba v zariadení, ktorým je: denné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny;
- sprostredkovanie tlmočnickej služby;
- sprostredkovanie osobnej asistencie;
- sprievodcovská a pred čitateľská služba;
- požičiavanie pomôcok;
- monitorovanie a signalizácia potreby pomoci;
- krízová pomoc poskytnutá pomocou telekomunikačných zariadení;
- pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností;
- základné sociálne poradenstvo ako samostatná odborná činnosť;
- terénna sociálna služba prostredníctvom terénnych programov.

esf

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Kvalita sociálních služeb

Pojem kvalita se postupně sává jedním pojmem v odborných diskusích o sociálních službách, a to ve dvou souvisejících rovinách:

1. měření kvality v kontextu minimálních standardů kvality a jejich ověřování.

Centrálním pojmem je v tomto případě pojem "standardy kvality" jako součást konceptu optimálních služeb.

2. zvyšování kvality jako specifické cesty k soustavnému zlepšování sociálních služeb.

Podmínky kvality

- **procedurální podmínky** - jsou zaměřeny zejména na hodnocení postupů, způsobů a pravidel při poskytování sociální služby, vypracovávání, hodnocení a revizi individuálního rozvojového plánu klienta, vytváření podmínek pro jejich aktivizaci a jejich možnost vyjádřit se ke kvalitě služby;
- **personální podmínky** - hodnocení postupů a pravidel pro přijímání zaměstnanců, jejich vzdělávání, hodnocení a poskytování jim supervize;
- **provozní podmínky** - vybavení a bezbariérovost prostředí poskytovatele služby, respektování lidské důstojnosti, hospodaření, poskytování, zpracovávání a dokumentování informací.

Závěrem

- Sociální služby v SR se od roku 2009 poskytují v souladu se **zákonem č. 488/2008 Sb. o sociálních službách a zákonem č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání.**
- Sociální služby se podle tohoto zákona **poskytují prostřednictvím odborných, obslužných a dalších činností**, které musí poskytovatel zajistit s tím, že odborné činnosti, kterými je sociální poradenství a sociální rehabilitace, je možné i samostatně.
- **Poskytovatel může** podle zákona **vykonávat i jiné činnosti, které zvýší kvalitu sociální služby.**
- Sociální služby jsou služby veřejného zájmu a jsou poskytovány bez dosažení zisku.
- Zákon však umožňuje také **poskytování sociálních služeb v rámci živnosti nebo podnikání, tedy za účelem vytváření zisku.**

Závěrem

Zákon **rozděluje sociální služby do několika skupin, v závislosti na povaze nepříznivé sociální situace nebo cílové skupiny uživatelů**, pro které jsou určeny:

- sociální služby k zajištění nezbytných podmínek pro uspokojování základních životních potřeb,
- sociální služby na podporu rodiny s dětmi,
- sociální služby na řešení nepříznivé sociální situace z důvodu těžkého zdravotního postižení, nepříznivého zdravotního stavu nebo z důvodu dovršení důchodového věku
- sociální služby využívající telekomunikačních technologií
- podpůrné služby.

Závěrem

- **Legislativa stanoví způsob dohledu** nad dodržováním tohoto zákona a ostatních obecně závazných právních předpisů při poskytování sociálních služeb.
- **Dohled provádí Ministerstvo** práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky a **zároveň hodnotí kvalitu poskytovaných sociálních služeb** na základě kvalitativních a kvantitativních kritérií, tedy standardů kvality, které jsou upraveny v příloze zákona.
- Zákon o sociálních službách **upravuje také vzdělávání pracovníků** v sociálních službách.
- Vzdělávacím programům MPSVR uděluje akreditace.

Závěrem

- Dne 1. 3. 2011 nabyl účinnosti zákon č. 551/2010 Sb., kterým se mění zákon o sociálních službách.
- Tato novela zákona o sociálních službách zajistila uplatňování práva fyzické osoby na výběr poskytovatele sociální služby v plném rozsahu bez jakýchkoliv omezení a následků s tím spojených (např. nemožnost financovat neveřejného nebo veřejného poskytovatele, pokud si ho klient přímo vybral) s cílem zajistit uživateli služby výběr jejího poskytovatele.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Závěrem

- V roce 2010 bylo v SR ve všech druzích zařízení sociálních služeb **38 751 míst**.
- Z toho se celoroční péči poskytovala v rámci 34 418 míst (88,8%), **týdenní péče** na 651 místech (1,7%), **denní péče** na 2 226 místech (5,7%) a **přechodně** se péče poskytovala na 1 397 místech (3,6%).
- Z celkového počtu až 35 394 míst (**91,3%**) připadá na sociální služby, které mají **charakter dlouhodobé péče**.
- Zařízení sociálních služeb čítala ke konci roku 2010 celkem **36 350** uživatelů. Z celkového počtu **911 zařízení** sociálních služeb byl zřizovatelem **367 zařízení kraj** (40%) a **217 zařízení** (24%) zřizovala obec.
- Neveřejní poskytovatelé byly zakladateli **327 zařízení** (36%), z toho bylo **85 zařízení církevní právnickou osobou**, **206 zařízení jinou právnickou osobou** a **10 zařízení zřizovaly fyzické osoby**.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Závěrem

- V roce 2011 tvořily **celkové výdaje zařízení sociálních služeb 271 180 737 €**. Z toho až **159 834 815 €** (59%) bylo vynaloženo na mzdy a povinné pojištění.
- Ostatní výdaje byly určeny na koupi zboží a zajištění služeb, na pořízení dlouhodobého majetku a na zdravotní péči.
- **Výdaje na sociální služby v zařízeních takzvané dlouhodobé péče činily 263 270 637 €, což je až 97% z celkových výdajů** ve všech druzích zařízení sociálních služeb.
- V zařízeních sociálních služeb bylo k 31. 12. 2010 celkem **18 769 zaměstnanců**, což představuje nárůst oproti roku 2009 o 907 pracovníků.
- V zařízeních sociálních služeb dlouhodobé péče pracovalo až 18 192 zaměstnanců (97% z celkového počtu).

Závěrem

- MPSVR SR poskytovalo dotace v roce 2011 z rozpočtu kapitoly v souladu se zákonem č. 544/2010 Sb., o dotacích, který s účinností od 1. ledna 2011 nahradil výnos MPSVR SR o poskytování dotací.
- **Celkově byly poskytnuty dotace v částce 2 614 768 €, z toho 2 520 175 € právníckým osobám.**
- Z hlediska příjemce dotace byly prostředky poskytnuté obcím a krajům pro zařízení v jejich zřizovatelské působnosti v částce 1 162 271 €, občanským sdružením v částce 649 490 €, odborové organizaci v částce 307 500 €, neziskovým organizacím v částce 329 619 € a církevním organizacím v částce 71 295 €.

Použitá literatura

- KRAJŇÁKOVÁ, EMÍLIA. REALIZÁCIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V PODMIENKACH SLOVENSKA. TECHNICKÁ UNIVERZITA V KOŠICIACH, EKONOMICKÁ FAKULTA.
- REPKOVÁ, KVĚTOSLAVA. POLITIKA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB. INŠTITÚT EDUKOLÓGIE A SOCIÁLNE PRÁCE FF PU V PREŠOVE. FF PU V PREŠOVE, 2012.
- KOLEKTÍV AUTOROV: CHUDOBA RÓMOV A SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ O NICH V SLOVENSKEJ REPUBLIKE. SVETOVÁ BANKA, NADÁCIA S.P.A.C.E., INEKO, BRATISLAVA 2002.
- KOLEKTÍV AUTOROV: NÁRODNÁ SPRÁVA O ĽUDSKOM ROZVOJI. SLOVENSKÁ REPUBLIKA 2000.
- MAREŠ, PETR: SOCIOLOGIE NEROVNOSTI A CHUDOBY. SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, PRAHA 1999.
- RADIČOVÁ, IVETA: CHUDOBA RÓMOV VO VZŤAHU K TRHU PRÁCE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE. IN: SOCIOLOGIA 33, Č. 5, 2001.
- VAŠEČKA, MICHAL: RÓMOVIA. SÚHRNNÁ SPRÁVA O STAVE SPOLOČNOSTI. INŠTITÚT PRE VEREJNÉ OTÁZKY, BRATISLAVA 2000.

Použitá literatura

- HREF 2: VAŠEČKA, IMRICH: SOCIÁLNĚ POTŘEBNÍ V ROMSKÉ MENŠINĚ. (PODKLADOVÁ STUDIE PRO KONCEPCI MAGISTRÁTU MĚSTA BRNA .) MASARYKOVA UNIVERZITA, FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ, KATEDRA SOCIÁLNÍ POLITIKY A SOCIÁLNÍ PRÁCE, BRNO 2000.
- HREF 3: KOLEKTÍV AUTOROV: POVERTY AND WELFARE OF ROMA IN THE SLOVAK REPUBLIC.
- <http://www.slovakia.culturalprofiles.net/?id=-12693>
- <http://2pe3.webnode.sk/news/romska-narodnostna-mensina/>
- www.slovakia.org
- <http://www.slovakia.culturalprofiles.net/?id=-13033>
- <http://www.employment.gov.sk/ministerstvo.html>
- www.antiskola.sk
- <http://www.worldbank.org>

Děkuji za pozornost

Andrea Tajanovská

+420 606741110, 0212anta@seznam.cz

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz